

REPUBLIKA SLOVENIJA

MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE

KABINET MINISTRICE

Štefanova ulica 2, 1501 LJUBLJANA

Telefon: 01 428 47 21; telefaks: 01 428 49 72

E-pošta: kabinet.mnz@gov.si; http://www.mnz.gov.si

Številka: 403-1/2010/2

Datum: 02.04.2010

Predlagam.vladi@gov.si

Blaz.palir@gov.si

ZADEVA: PREDLOG 455 – SWIFT SPORAZUM

ZVEZA: Dopis Urada Vlade RS za komuniciranje št. 092-39/2010/1 z dne 26.2.2010

Po preučitvi "predloga 455 – SWIFT sporazum" podajamo krajši odgovor. Pri tem želimo poudariti, da vprašanje spada tudi v pristojnost Ministrstva za pravosodje.

SWIFT oz. *Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication* je mednarodni finančni sporočilni sistem, ki omogoča izmenjavo sporočil med bankami in ostalimi finančnimi institucijami in opravlja naloge mednarodne izmenjave denarja (gre za mrežo približno 8000 finančnih institucij iz več kot 200 držav). Združenje SWIFT je v lasti članov (pravzaprav gre za nekakšno zasebno podjetje s sedežem v Belgiji). Obstajajo tudi drugi sistemi za mednarodno izmenjavo denarja, vendar je SWIFT zaradi kvalitete storitev pridobil monopolni položaj na področju finančnih transakcij. V Sloveniji tako vse banke poslujejo preko SWIFT-a (pri čemer je potrebno poudariti, da je to njihova samostojna odločitev).

Prvotno so se podatki v sistemu SWIFT obenem shranjevali v dveh centrih – v evropskem in čez-atlantskem. Po 11. septembru 2001 so ZDA začele nadzorovati finančne transakcije prek sistema SWIFT, in sicer z namenom izsleditve potencialnih teroristov in njihovih finančnih podpornikov (torej zaradi preprečevanja terorističnih napadov). Oblikovale so program za sledenje financiranja terorističnih dejavnosti (Terrorist Finance Tracking Programme - TFTP), ki je upravičeno naletel na mnoge kritike, zlasti s strani evropske javnosti (javnosti so ga razkrili ameriški mediji, in sicer junija 2006). Takrat so se pojavili številni pomisleki glede ogromnega števila osebnih podatkov (predvsem v zvezi s transakcijami opravljenimi znotraj EU), ki jih je SWIFT posredoval ameriškim oblastem, brez jasne pravne podlage in učinkovitega nadzora.

Evropski parlament je posledično zahteval vzpostavitev mehanizmov učinkovite zaščite in preprečevanja zlorabe zbranih osebnih podatkov. ZDA so se enostransko zavezale k spoštovanju določenih varovalk, saj Evropski parlament v tistem času (ko je veljala Pogodba iz Nice) ni imel možnosti sklepanja mednarodnih sporazumov o pravosodnih in notranjih zadevah. Obdelovanje podatkov je tako npr. možno le z namenom borbe proti terorizmu in le takrat, kadar obstaja nek razlog za sklepanje o povezavi med predmetom preučevanja in

terorizmom; podatke je potrebno po določenem času izbrisati ipd. Članice EU so poleg tega dobile možnost koristiti informacije, ki so jih na podlagi TFTP-ja pridobile ZDA. Evropska komisija je nato zaprosila nekdanjega preiskovalnega sodnika Jean-Louis Bruguièrja (specializiranega za proti-teroristične zadeve) za pripravo poročil o spoštovanju dogovorjenih varovalk (prvo poročilo je sestavil decembra 2008, drugo pa januarja 2010; v poročilih – nekoliko poenostavljeno – zaključuje, da ZDA zagotavljajo zadostno zaščito osebnih podatkov ter da TFTP predstavlja dodano vrednost v boju proti terorizmu).

Pred kratkim je prišlo do sprememb v organizaciji SWIFT-a. Združenje je namreč ustanovilo center v Švici, kjer naj bi se obdelovali in shranjevali podatki o finančnih transakcijah, opravljenih znotraj evropskega območja. Te finančne transakcije po novem obdelujejo in shranjujejo samo v evropskem območju in podatki o njih niso na voljo ameriškim oblastem. Finančne transakcije, ki se opravljajo med evropskim in čez-atlantskim območjem, se še naprej obdelujejo in shranjujejo v obeh območjih. Tretje države (razen Švice, ZDA in članic EEA) pa imajo možnost, da se opredelijo, znotraj katerega območja naj se hranijo podatki o njihovih finančnih transakcijah. Sodeč po razpoložljivih informacijah se je večina teh držav (med katerimi so na primer Pakistan, Iran, Irak) odločila za evropsko območje. Iz navedenega sledi, da ameriške oblasti ne bodo imele dostopa do večjega deleža podatkov o finančnih transakcijah. EU pa žal nima svojega "TFTP-ja" in se je pri nadzoru transakcij zaenkrat prisiljena opreti na ZDA.

Po reorganizaciji SWIFT-a so se začela pogajanja za nov sporazum med EU in ZDA. 11. februarja 2010 je Evropski parlament zavrnil soglasje k začasnemu sporazumu med EU in ZDA (razmerje glasov je bilo 387 proti 196, 31 poslancev je bilo odsotnih). S tem se je odprl prostor za nadaljnja pogajanja.

Prepričani smo, da je pri vprašanju nadzora mednarodnih finančnih transakcij potrebno upoštevati čim več dejavnikov, predvsem pa se je potrebno izogibati enostranskim rešitvam. Morali bomo poiskati občutljivo ravnovesje med zagotavljanjem varnosti na eni strani in pravico do zasebnosti na drugi strani. V globaliziranem svetu tudi terorizem ne pozna meja, hkrati pa učinkoviti mehanizmi obdelovanja podatkov ponujajo skorajda neslutene možnosti zlorab. Nadzorovanje finančnih transakcij v sistemu SWIFT je v preteklosti že prineslo pomembne rezultate v boju proti terorizmu, hkrati pa je bilo njegovo izvajanje pomanjkljivo z vidika varstva zasebnosti in osebnih podatkov.

Vsekakor bo pri novih pogajanjih potrebno vztrajati pri tem, da morajo banke in finančne ustanove še naprej obveščati svoje komitente o potencialni obdelavi podatkov s strani ZDA; ter nadgraditi dejstvo, da morajo pri svojem poslovanju upoštevati Direktivo št. 95/46/ES o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter pravne rede ostalih držav članic. Ključni bosta tudi vprašanji dolžine hranjenja osebnih podatkov ter nadzora, ki bi ga vršilo neodvisno telo oziroma sodišče in na katerega bi se lahko obrnili prebivalci EU. Z vidika zagotavljanja varnosti pa bo poleg SWIFT-a s sporazumom potrebno zajeti tudi druge sisteme za mednarodno izmenjavo denarja, četudi le-ti obvladujejo zgolj manjši tržni delež.

Kolikor se pogajanja z ZDA vršijo na ravni EU, obstaja večja možnost za oblikovanje enotnega sporazuma, ki bo zagotavljal večjo stopnjo varovanja zasebnosti. Če bi bil doseg takšnega sporazuma nemogoč, bi morebitni bilateralni sporazumi med ZDA in posameznimi članicami EU prispevali k neenotni ureditvi in posledičnemu zmanjšanju ravni varstva zasebnosti.

Glede na navedeno menimo, da je sporazum med EU in ZDA glede nadzora mednarodnih finančnih transakcij nujen, pri čemer pa EU ne sme popuščati pri zagotavljanju varstva zasebnosti in uveljavitvi ustreznih varovalk, s katerimi naj se prepreči možnost zlorab. V tej smeri bodo tekla tudi prizadevanja Republike Slovenije.

Lepo pozdravljeni.

mag. Goran KLEMENČIČ
DRŽAVNI SEKRETAR

POSLANO:

1. naslovníku,
2. zbirki dok. gradiva.